

Krása Slovenska

Jozef Országh

6. novembra 2019 ✚ Kultúra

Slovensko je krajina zriedkavých kontrastov. Sotva by ste našli kraj, kde by sa na nevelkom kúsku zeme vystriedalo toľko svojráznych zvláštností. Už sama príroda je bohatá na nové a neraz udivujúce, krásne scenérie. Na severe Slovenska vás očaria k nebu vypäté a mohutné Tatry, kde v úžľabinách leží večný sneh a kde sa nad končiarimi a nebotyčnými štítmí schádzajú oblaky s kosodrevinou. To je prาสvet kamzíkov a orlov. Vysoko v jeho horských polohách sa jagajú morské oká a zrkadlá jazier. A celé toto hornaté Slovensko je bohaté na intímnu krásu svojich údolí, strání a skál. Pastierske hole a grúne obopínajú vence pralesov, v ktorých sa skrývajú tajomné jaskyne, vari najkrajšie v Európe. Je to svet plný írečitej romantiky, nad ktorou sa nám tají dych. Keď si posedíte niekoľko hodín vo vlaku, o chvíľu ste v náručí bohatých úrodných rovín, ktoré sa vinú po mohutný veľtok Dunaja a ktoré pretkáva vyspelá hospodárska kultúra...

A podobne ako s prírodou, tak je to i s ľuďmi!

Kto chce poznať starú pôvodnú ľudovú kultúru, zaiste na Slovensku nájde pre svoje štúdium i pre záľubu najvzácnejšie a zachovalé zdroje.

Počujete tu piesne, ktoré sa od stáročí ozývajú v ústach slovenského ľudu a ktoré vo svojej rýdzej kráse a jedinečnej čistote tvoria nevyčerpatelné bohatstvo melódii a poetických motívov... Táto zem dosiaľ spieva nielen desaťtisícovou rozmanitosťou svojich ľudových piesní, ale každým prejavom slovenského ľudového umu. Spieva sa v ornamente, spieva sa vo výšivkách a v pestrých formách ľudového kroja. Spieva v ozdobách vyrezávaných z dreva, rytých do kovu, spieva jemnosťou ľudovej architektúry a vyznačuje sa v tom i takými smelými formami, ako sú stavby drevených dedinských kostolov. Všetko, čoho sa tu ľud dotkol, nesie pečať jeho svojrázneho tvorivého ducha a vnímavej duše.

No bohatá reťaz írečitých prekvapení tým nie je vyčerpaná. Slovensko nie je len živou národopisnou rezerváciou, ale je i krajinou starobylej – ako i modernej – materiálnej a duchovnej kultúry. Jej počiatky tkvajú v diele slovanských vierožvestcov Cyrila a Metoda, ktorí ho pred vyše tisíc rokmi zapojili do vývinu kresťanskej civilizácie a svojím pôsobením tu rozprúdili valný tok celej slovanskej kultúry.

I najnáročnejší milovník pokladov a pamiatok vedomej umeleckej tvorby tu nájde v mestách a mestečkách roztrúsené pravé klenoty, na ktoré nikdy nezabudne. Sú to kostolné pamiatky, chrámy ako celé múzeá, starobylé hrady a hradiská, stopy rímskeho panstva, stopy vysokej kultúry z doby slávy banských miest, šľachtické sídla, mnohé zámky a krásne letohrádky. Sama Bratislava, ktorá bola viac ako dve storočia korunovačným mestom, so svojimi palácovými ulicami, architektonickým bohatstvom, podobne ako iné slovenské mestá, je naplnená umeleckými pamiatkami, dielami majstrov a vzácnymi pamätníkmi histórie.

A jednako popri tom už hneď za samými bratislavskými bránami narazíte na neporušenú a vzácnu ľudovú kultúru. Ani víchrice, ktoré cez stáročia viali nad Slovenskom, ani nápory nepriateľských vojsk, revolúcie a roky ťažkej poroby nevedeli porušiť rýdzosť slovenskej ľudovej kultúry. Naopak, každá doba a každá

udalosť sa šťastne odrazila ako obohacujúci prvok a podnet v tvorbe a vo výrazových formách nadaného slovenského národa.

Pre túto svoju bohatú členitosť a mnohotvárnosť je Slovensko i dnes krajinou objavov. Preto z roka na rok vzrastá príliv návštevníkov a cudzincov. Každý si tu príde na svoje: turista, ktorý sa opája krásou prírody, športovec, ktorý tu poľuje v lesoch a rybári v rybnatých riekach, táborí v prírode, lyžuje sa po dlhých, mnohokilometrových dráhach na horských hrebeňoch a takisto aj človek, ktorý tu hľadá osvieženie alebo zdravie v komfortných kúpeľoch svetovej povesti alebo v letných bytoch po slovenských mestách i dedinách.

A umelec? Umelec si zamiluje Slovensko najväčšmi, lebo mu bude nielen zdrojom nových poznaní, ale i zdrojom povznášajúcej jedinečnej inšpirácie. A pri tom všetkom, že Slovensko má takú pestrú a rozmanitú podobu, je krajinou slobody a zaiste každý sa tu uprostred pohostinného ľudu cíti doma a rád sa sem vracia ako do oázy zvláštnosti a krásy!

Z knihy Slovensko, Matica slovenská, Turčiansky Sv. Martin, 1938

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/krasa-slovenska/>